

مسئولیت‌های حقوقی مدیران شرکتهای تجاری

مسئولیت مدنی و کیفری

مدیرعامل و اعضای هیئت‌مدیره

شرکتهای سهامی، بامسئولیت محدود، تضامنی، تعاونی،
نسبی، مختلط

مؤلف:

حسین اقدامی

وکیل و مشاور حقوقی

پدیدآورنده: اقدامی، حسین، ۱۳۵۹ -
عنوان: مسئولیت های حقوقی مدیران شرکت های تجاری (مسئولیت مدنی و کیفری مدیرعامل و اعضاء هیئت مدیره شرکت های سهامی با مسئولیت محدود، تضامنی، تعاونی، ثبتی، مختلط)
تکرار نام پدیدآورنده: حسین اقدامی
مشخصات نشر: قم، حدیث مهر، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری: ۳۷۱ ص: جدول
سال: ۱۵۰۰ زوال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۳۴۷-۶-۹
وضعیت فهرست نویسی: فهرست شده
یادداشت: کتاب ۱۵۰۰ ص
موضوع: شرکت ها - کتاب و مقالات
موضوع: شرکت های سهامی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع: مسئولیت (حقوق) - ایران
موضوع: مدیران - وضع حقوقی و قوانین
رده کنفر: ۱۳۹۲، مه ۶ الف / ۱۰۵۰
رده دیوبی: ۳۳۶/۵۵۰۶۶۲
شماره مدرک: ۳۹۸۸۶۹

مسئولیت های حقوقی مدیران شرکت های تجاری؛ مسئولیت مدنی و کیفری مدیرعامل و اعضاء هیئت مدیره شرکت های سهامی، بامسئولیت محدود، تضامنی، تعاونی، نسبی، مختلط

- مؤلف: حسین اقدامی
- ناشر: حدیث مهر ۰۹۱۹۵۰۷۶۷۱۴
- ویراستار، صفحه‌آرا و طراح جلد: گروه منتظر گرافیک احسان مقصودی
- چاپ اول: ۱۳۹۲
- قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- چاپ و صحافی: هنارس

همه حقوق محفوظ و متعلق به مؤلف است.

فهرست اجمالی

۹	پیشگفتار
۱۲	فصل مقدماتی: تعاریف و کلیات
۱۴	مبحث اول: تعاریف
۲۵	مبحث دوم: کلیات مسئولیت مدنی
۴۱	مبحث سوم: کلیات مسئولیت کیفری
۷۳	فصل اول: مسئولیت مدنی مدیران شرکت‌های تجاری
۷۵	مبحث اول: کلیات مسئولیت مدنی مدیران
۸۵	مبحث دوم: تکالیف و حدود اختیارات مدیران در قانون
۲۱۹	مبحث سوم: نحوه اقامه دعوای مسئولیت بر علیه مدیران شرکت‌های تجاری
۲۳۳	فصل دوم: مسئولیت کیفری مدیران شرکت‌های تجاری
۲۳۵	مبحث اول: کلیات
۲۳۹	مبحث دوم: عناوین مجرمانه مدیران شرکت‌های تجاری
۳۶۱	منابع و مأخذ

فهرست تفصیلی

پیشگفتار.....	۹
فصل مقدماتی: تعاریف و کلیات.....	۱۲
مبحث اول: تعاریف.....	۱۴
۱. مفهوم مسئولیت.....	۱۴
۲. انواع مسئولیت.....	۱۴
۲.۱. مسئولیت اخلاقی.....	۱۴
۲.۲. مسئولیت حقوقی.....	۱۵
۳. مدیر.....	۱۷
۳.۱. مفهوم لغوی مدیر.....	۱۷
۳.۲. مدیر در قوانین تجاری.....	۱۷
۴. هیئت مدیره.....	۱۸
۵. مدیر عامل.....	۱۸
۶. مدیر تصفیه.....	۱۹
۷. مفهوم شرکت های تجاری.....	۱۹
۷.۱. تعریف لغوی شرکت.....	۱۹
۷.۲. شرکت در علم حقوق.....	۱۹

۲ □ مسئولیت‌های حقوقی مدیران شرکت‌های تجاری

مبحث دوم: کلیات مسئولیت مدنی ۲۵

۱. هدف مسئولیت مدنی ۲۵

۲. انواع مسئولیت مدنی ۲۶

۲.۱. مسئولیت قراردادی ۲۶

۲.۲. مسئولیت قهری ۲۷

۲.۳. تفاوت مسئولیت قراردادی و قهری ۲۹

۳. ارکان مسئولیت مدنی ۳۰

۳.۱. سر ۳۰

۳.۲. فعل و علل زیان بار ۳۲

۳.۳. رابطه سبب ۳۳

۴. مبنای مسئولیت مدنی ۳۳

۵. تعریف و مفهوم تقصیر ۳۴

۶. منابع تشخیص تقصیر ۳۵

۶.۱. قانون ۳۶

۶.۲. قرارداد ۳۷

۶.۳. عرف ۳۷

۷. تفاوت تخلف و تقصیر ۳۹

مبحث سوم: کلیات مسئولیت کیفری ۴۱

۱. مفهوم مسئولیت کیفری (جزایی) ۴۱

۲. تعریف جرم ۴۱

۳. عناصر متشکله جرم ۴۱

۳.۱. عنصر قانونی ۴۲

۳.۲. عنصر مادی ۴۳

۳.۳. عنصر معنوی ۴۳

۴. تقسیم‌بندی جرائم ۴۶

۴.۱. جرائم عمد و غیر عمد ۴۶

۴.۲. جرائم قابل گذشت و غیر قابل گذشت ۴۷

۴.۳. جرائم مطلقه و جرائم مقید ۴۸

فهرست تفصیلی □ ۳

۴۸.....	۵. انواع مجازات‌ها.....
۴۸.....	۵.۱. از لحاظ شدت و ضعف مجازات قانونی.....
۵۰.....	۵.۲. بر حسب موضوع مجازات.....
۵۱.....	۵.۳. مجازات اصلی، تکمیلی و تبعی.....
۵۵.....	۶. شرایط مسئولیت کیفری.....
۵۵.....	۷. موانع مسئولیت کیفری.....
۵۵.....	۷.۱. علل رافع مسئولیت کیفری.....
۵۶.....	۷.۲. علل موجهه جرم یا علل تبرئه‌کننده.....
۵۹.....	۸. اسباب سقوط مجازات.....
۵۹.....	۸.۱. عفو.....
۵۹.....	۸.۲. نسیخ قانون.....
۵۹.....	۸.۳. گذشت سارق.....
۵۹.....	۸.۴. مرور زمان.....
۶۰.....	۸.۵. توبه مجرم.....
۶۱.....	۸.۶. اعمال قاعده دراء.....
۶۱.....	۹. اصول حاکم بر مسئولیت کیفری.....
۶۱.....	۹.۱. اصل قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها.....
۶۱.....	۹.۲. اصل شخصی بودن مجازات‌ها.....
۶۲.....	۹.۳. اصل تفسیر مضیق (تفسیر به نفع متهم).....
۶۲.....	۹.۴. اصل عطف به ماسبق نشدن قوانین.....
۶۲.....	۹.۵. اصل سرزمینی بودن جرائم و مجازات‌ها.....
۶۵.....	۱۰. اشخاصی که در ارتباط با یک جرم قابل تعقیب هستند.....
۶۵.....	۱۰.۱. مباشر جرم.....
۶۵.....	۱۰.۲. سبب جرم.....
۶۶.....	۱۰.۳. معاون جرم.....
۶۷.....	۱۰.۴. شروع‌کننده جرم.....
۶۸.....	۱۰.۵. سردسته گروه مجرمانه سازمان یافته.....
۶۹.....	۱۱. علل مشدده مجازات (علل تشدیدکننده مجازات).....

۶۹.....	۱۱.۱. علل مشدده خاص
۶۹.....	۱۱.۲. علل مشدده عام
۷۰.....	۱۲. علل مخففه مجازات (علل تخفیف‌دهنده مجازات)
۷۳.....	فصل اول: مسئولیت مدنی مدیران شرکت‌های تجاری
۷۵.....	مبحث اول: کلیات مسئولیت مدنی مدیران
۷۵.....	۱. مبنای مسئولیت مدنی مدیران
۷۶.....	۲. نحوه اثبات تقصیر مدیران
۷۷.....	۳. منابع شناسایی تقصیر مدیران
۷۷.....	۱.۱. تقصیر مدیران در قانون
۷۹.....	۳.۱. تقصیر قراردادی مدیران
۸۲.....	۳.۳. تقصیر مدیران در عرف
۸۵.....	مبحث دوم: تکالیف و حدود اختیارات مدیران در قانون
۸۶.....	بخش اول: تکالیف و حدود اختیارات اعضای مدیران در قانون
۸۶.....	۱. تکالیف و حدود اختیارات مدیران شرکت‌های سهامی در قانون
۸۶.....	۱.۱. ساختار مدیریت شرکت‌های سهامی
۹۱.....	۱.۲. اختیارات مدیران شرکت‌های سهامی
۱۰۴.....	۱.۳. تکالیف مدیران شرکت سهامی در قانون
۱۱۸.....	۱.۴. مسئولیت‌های مدیران شرکت‌های دولتی در قانون
۱۲۱.....	۲. تکالیف و اختیارات شرکت‌های غیر سهامی در قانون
۱۲۱.....	۲.۱. اختیارات مدیران شرکت‌های غیرسهامی
۱۳۰.....	۲.۲. تکالیف مدیران شرکت‌های غیر سهامی
۱۳۱.....	۲.۳. تکالیف و حدود اختیارات مدیران شرکت‌های تعاونی در قانون
۱۴۲.....	بخش دوم: تکالیف و حدود اختیارات عمومی مدیران در قانون
۱۴۲.....	۱. مقدمه
۱۴۳.....	۲. در قانون مسئولیت مدنی
۱۴۴.....	۳. در قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱
۱۴۴.....	۳.۱. تکالیف مدیران شرکت در قبال دفاتر قانونی

فهرست تفصیلی □ ۵

- ۳.۲. ذکر شماره ثبت شرکت در کلیه اسناد و صورت حساب ها و نشریات خطی و چاپی ۱۴۶
- ۳.۳. ذکر سرمایه شرکت در کلیه اسناد و صورت حساب ها و اعلانات و نشریات و غیره
که به طور خطی یا چاپی توسط شرکت صادر می شود..... ۱۴۶
- ۳.۴. تکالیف مدیران در قبال ورشکستگی شرکت..... ۱۴۷
۴. در قانون تأمین اجتماعی..... ۱۴۷
- ۴.۱. تعریف کارفرما..... ۱۴۷
- ۴.۲. رابطه کارفرما و مدیر کارگاه..... ۱۴۸
- ۴.۳. مسئولیت مدیران در قانون تأمین اجتماعی..... ۱۴۹
- ۴.۴. تکالیف کارفرمایان در قانون تأمین اجتماعی..... ۱۵۰
۵. در قانون کار..... ۱۵۶
- ۵.۱. تعریف کارگر..... ۱۵۶
- ۵.۲. تعریف کارفرما..... ۱۵۶
- ۵.۳. تعریف کارگاه..... ۱۵۷
- ۵.۴. مشمولین قانون کار..... ۱۵۷
- ۵.۵. تکالیف مدیران در قانون کار..... ۱۵۷
۶. در قوانین مالیاتی..... ۱۷۶
- ۶.۱. مسئولیت تضامنی مدیران در پرداخت مالیات شرکت ها..... ۱۷۶
- ۶.۲. تکالیف مدیران شرکت های تجاری در خصوص مالیات ها..... ۱۷۸
- ۶.۳. تکالیف مدیران شرکت های تجاری در قبال مالیات بر ارزش افزوده..... ۱۹۰
۷. مسئولیت مدیران در قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان..... ۱۹۵
- ۷.۱. شخص مسئول در قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان..... ۱۹۵
- ۷.۲. تکالیف مدیران در قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان..... ۱۹۵
۸. در قانون نظام صنفی..... ۱۹۸
- ۸.۱. تعریف فرد صنفی..... ۱۹۸
- ۸.۲. تعریف واحد صنفی..... ۱۹۹
- ۸.۳. تکالیف مدیران در قانون نظام صنفی..... ۱۹۹
۹. در قانون تجارت الکترونیک..... ۲۰۲
- ۹.۱. مسئولیت جبران خسارات ناشی از مبادلات الکترونیک..... ۲۰۲

۹۰۲	تکالیف مدیران در قانون تجارت الکترونیک
۲۰۸	۱۰. در قانون صدور چک
۲۰۸	۱۱. در قوانین کیفری
۲۰۸	۱۲. در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی
۲۰۸	۱۲.۱. مشمولین قانون
۲۰۹	۱۲.۲. اشخاص معاف از شمول قانون
۲۰۹	۱۲.۳. محدودیت اختیارات مدیران در قانون
۲۱۶	۱۲.۴. ضمانت اجرای عدم رعایت قواعد رقابت
	۱۳. چگونگی بررسی شمول یا عدم شمول (۴۷) و (۴۸) قانون بر اقدامات شرکت‌ها و
۲۱۷	بنگاه‌ها
۲۱۹	مبحث سوم: نحوه اقامه دعوی مسئولیت بر علیه مدیران شرکت‌های تجاری
۲۱۹	۱. اشخاصی که می‌توانند دعوای مسئولیت طرح کنند
۲۲۰	۲. نحوه مراجعه اشخاص ذی‌نفع به مدیران
۲۲۰	۲.۱. شرکت
۲۲۱	۲.۲. اشخاص ثالث
۲۲۴	۲.۳. سهام‌داران و شرکا شرکت
۲۲۵	۳. انواع روش‌های جبران خسارت
۲۲۶	۳.۱. مسئولیت مدنی عادی
۲۲۶	۳.۲. مسئولیت مدنی تضامنی
۲۲۹	۴. محدودیت‌های اقامه دعوا علیه مدیران
۲۲۹	۴.۱. تأثیر مقاصد حساب در اقامه دعوا بر علیه مدیران
۲۳۰	۴.۲. وضعیت شرط عدم مسئولیت مدیران
۲۳۱	۴.۳. وضعیت قرارداد عدم مسئولیت مدیران
۲۳۲	۴.۴. وضعیت شروط محدودکننده حق اقامه دعوا علیه مدیران
۲۳۳	فصل دوم: مسئولیت کیفری مدیران شرکت‌های تجاری
۲۳۵	مبحث اول: کلیات
۲۳۵	۱. جرائم شرکتی
۲۳۵	

مبحث دوم: عناوین مجرمانه مدیران شرکت‌های تجاری	۲۳۹
بخش اول: جرائم اختصاصی مدیران شرکت‌های تجاری	۲۳۹
۱. جرائم مدیران شرکت‌های سهامی	۲۳۹
۲. جرائم مدیران شرکت با مسئولیت محدود	۲۴۸
۳. جرائم اختصاصی مدیران شرکت تعاونی	۲۴۹
بخش دوم: جرائم عمومی مدیران شرکت‌های تجاری	۲۵۱
۱. در قانون تجارت (مصوب ۱۳۱۱)	۲۵۱
۲. در قانون تأمین اجتماعی	۲۵۷
۳. در قانون کار	۲۵۸
۴. در قانون تعزیرات حکومتی	۲۶۹
۵. در قانون مالیات‌های مستقیم	۲۶۹
۶. در قانون جرائم رایانه‌ای	۲۷۱
۷. در قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان	۲۸۱
۸. در قانون نظام صنفی کشور	۲۸۵
۹. در قانون صدور چک	۲۸۵
۱۰. در قانون مبارزه با پولشویی	۲۸۸
۱۱. در قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری	۲۸۹
۱۲. در کتاب تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده قانون مجازات اسلامی	۲۹۳
۱۳. در قانون تجارت الکترونیک	۳۱۷
۱۴. در قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و اصلاحیه بعدی	۳۲۳
۱۵. در قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳	۳۲۶
۱۶. در قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴	۳۲۹
۱۷. در قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۴	۳۳۰
۱۸. در قانون مجازات اخلاص گران در نظام اقتصادی مصوب ۱۳۶۹	۳۳۰
۱۸.۱. تعریف اخلاص در نظام اقتصادی	۳۳۰
۱۸.۲. فرد مسئول در قبال ارتکاب جرائم	۳۳۲

۸ □ مسئولیت‌های حقوقی مدیران شرکت‌های تجاری

۱۹. در قانون مجازات مرتکبین قاچاق (مصوب ۱۳۱۲/۱۲/۲۹ مجلس شورای ملی با اصلاحات بعدی)..... ۳۳۵
۲۰. در قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام)..... ۳۴۱
۲۱. در قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباسهایی که استفاده از آنها در ملاء عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه‌دار می‌کند (مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸ مجلس شورای اسلامی)..... ۳۴۳
۲۲. در قانون امور گمرکی (مصوب مورخ ۲۲ / ۸ / ۱۳۹)..... ۳۴۴
۲۳. در قانون پولی و بانکی کشور..... ۳۴۵
۲۴. در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور (مصوب ۱۳۴۶/۴/۲۰ مجلس شورای ملی)..... ۳۴۶
۲۵. در قانون تشدید مجازات مرتکبان و گرانفروشان (مصوب ۱۳۶۷)..... ۳۴۶
۲۶. در قانون راجع به اشخاصی که مال غیر را انتقال می‌دهند و یا تملک می‌کنند و مجازات آنها (مصوب کمیسیون قوانین عدلیه مورخ ۵ م. دوازدهم جوزا ۱۳۰۲ شمسی)..... ۳۵۳
۲۷. در قانون مجازات راجع به انتقال مال غیر (مصوب پنجم فروردین ماه ۱۳۰۸ شمسی کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی)..... ۳۵۴
۲۸. در قانون ثبت اسناد و املاک..... ۳۵۵
۲۹. در قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی (مصوب ۱۳۷۷)..... ۳۵۶
۳۰. در قانون مجازات اخلاص کنندگان در تأسیسات آب و برق و گاز و مجازات کشور (مصوب ۱۳۵۱.۱۰.۱۲)..... ۳۵۷
۳۱. در قانون مجازات اخلاص‌گران در صنایع (مصوب ۱۳۵۳.۲.۲)..... ۳۵۸
- منابع و مأخذ..... ۳۶۱

پیشگفتار

با قرار گرفتن کشور در مسیر رشد و توسعه اقتصادی، سهم شرکت های تجاری نیز در اقتصاد روز افزون شده است.

افزایش حضور شرکت های تجاری در اقتصاد، مسائل و مشکلات حقوقی ناشی از این حضور را نیز گسترده تر و پیچیده تر نموده تا جایی که شاهد رشد بیش از پیش دعاوی و اختلافات حقوقی مرتبط با شرکت های تجاری هستیم.

یکی از مهم ترین مسائل مبتلابه حقوقی در شرکت های تجاری، مشکلات ناشی از تخلفات مدیران این شرکت ها از تعهدات خود و ضررهای وارده در نتیجه این تخلفات به سایر اشخاص است.

مرزهای مسئولیت حقوقی مدیران شرکت های تجاری اعم از مسئولیت مدنی و کیفری و نیز ضمانت های قانونی در برابر تخلفات آنها، یکی از سئوالات و نگرانی های اصلی کلیه اشخاصی است که به نوعی با شرکت های تجاری در ارتباط هستند.

کتاب «مسئولیت های حقوقی مدیران شرکت های تجاری» با توجه به نیازسنجی صورت گرفته و در پاسخ به سئوالات فوق، نگارش یافته است.

البته علیرغم گستردگی و پیچیدگی های علمی موضوع مسئولیت حقوقی مدیران شرکت های تجاری، در این کتاب تلاش شده تنها به کلیات پرداخته شود و حتی الامکان از طرح مسائل پیچیده و اختلافی پرهیز گردد و این کتاب را تنها به عنوان فتح بابی در این زمینه می توان تلقی نمود.

کتاب حاضر در سه فصل به نگارش درآ آمده است.

در فصل اول ابتدا تعریف برخی از اصطلاحات حقوقی مرتبط با موضوع ارائه شده و سپس کلیات مسئولیت مدنی و نیز کلیات مسئولیت کیفری مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل دوم به موضوع «مسئولیت مدنی مدیران شرکت‌های تجاری» پرداخته شده و در فصل سوم کتاب نیز موضوع «مسئولیت کیفری مدیران شرکت‌های تجاری» بررسی شده است.

وکلا، قضات، مشاورین حقوقی، اساتید و دانشجویان رشته حقوق یک سر طیف مخاطبین این کتاب را تشکیل می‌دهند و مدیران، سهامداران و شرکاء، بازرسان و همکاران شرکت‌های تجاری نیز سر دیگر طیف را. در پایان جای دارد از همسر، که اگر نبود کمک‌ها و صبر او، هیچ‌گاه این کتاب به نگارش در نمی‌آمد، تشکر و قدردانی نمایم.

آقایان دکتره سعود اخوان فرد، دکترعلیرضا شمشیری، دکتر مجتبی حکمت، دکتر جواد خالقیان، دکتر جبرائیل امید، حسین وطن دوست، حیدر علی یدایی امناب، محسن یدایی امناب، سعید محمد حسینی، محمود وزیر، رضا شهریزی، اساتید و همکارانی هستند که با نظرات سازنده خود بر غنای کتاب افزوده‌اند که بدین وسیله لطف و مساعدت این عزیزان را اج می‌نهم.

امید است اساتید و طلاب حقوق، این کتاب را در بوته نقد قرارداده و با نقد‌های خود به بالندگی و غنای آن کمک نمایند.

اینجانب از طریق رایانامه behaves12010@yahoo.com و پیامک به تلفن همراه ۰۹۱۹۶۳۲۷۴۳۹ آماده پذیرش پیشنهادات و انتقادات خوانندگان محترم کتاب هستم.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

حسین اقدامی

رمضان ۱۴۳۴، تیرماه ۱۳۹۲